

CONTRIBUȚII LA ISTORIA ȘCOLII DIN STROEȘTI-ARGEȘ

NICOLAE P. LEONĂCHESCU

Istoria școlii din Stroești-Argeș se înscrie pe linia evolutivă generală a școlii românești, existând evident și aspecte specifice.

Primul document scris despre satul Stroești datează din 18 martie 1500. În el se menționează că un neguțator „Dragomir din Stroești a exportat pește: 7 poveri de crap, 2 poveri de știucă“ la Sibiu și a plătit la intrarea în oraș vigesima (5%) de 1 florin¹.

Un an mai târziu, la 27 ianuarie 1501, un alt neguțator din Stroești, Ratea, a dus de asemenea la Sibiu pește: 3 1/2 poveri de crap și o povară de știucă plătind 52 dinari la intrarea în oraș².

La 24-30 octombrie 1545 un alt stroeștean, neguțatorul Radul, vinde un bou și 3 vaci la Brașov plătind și el 17 aspri drept vigesimă la intrare³.

Istoria satului Stroești consemnată în documente începe deci cu un grup de neguțatori care fac comerț de tranzit: ei merg la Dunăre, cumpără pește conservat pe care-l vând la Sibiu. La această marfă, ei adaugă și mărfurile lor. Circulând pe arii largi și făcând negoț, stroeștenii trebuie să se informeze, să socotească spre a nu fi înșelați, să primească și să trimită mesaje. Acești trei neguțatori posibil să fi cunoscut să scrie și să citească pentru a putea face față exigențelor meseriei lor.

Tot la începutul secolului al XVI-lea, stroeștenii au un puternic conflict cu jupâneasa Neagoslava, soția banului Barbu Craiovescu, pentru pământ. Tăbăci cu ceata lui din Stroești se adresează voievodului Radu de la Afumați cu pâră împotriva jupânesei Neagoslava, spunând că au fost cotropiți de banul Barbu Craiovescu⁴.

Stroeștenii se adresează în mai multe rânduri la domnie cerând dreptate,

¹ Leonăchescu-Nândrașu, N., *Stroești-Argeș. Documente și mărturii*. (în continuare: S.A.D.-2). Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981, p. 16.

² S.A.D. - 2, p. 17.

³ S.A.D. - 2, p. 20.

⁴ Leonăchescu-Nândrașu, N., *Stroești-Argeș. Documente și mărturii*. Vol. I. Editura Litera, 1971, București (în continuare: S.A.D. -1), p. 23-26.

neterminat, perzând munca și sacrificiile lor în 3 ani¹⁹.

Problema care se punea era a localului și a materialului didactic, pe care Camera de Comerț căuta a le atribui noii școli și nu a subvenției, pe care, – deși o considera îndreptățită pentru școala sa – Coandă avea puterea și mândria să o refuze, ca unul ce știa cum se întemeiază o școală particulară. Dar iată expunerea sa în continuare: „Dvs uitați Dle Președinte, că atunci când s-a votat subvenția pe '905 / '906, nu exista altă școală de comerț, prin urmare, subvenția votată este a școlii mele. Subvențiunile pe care le veți vota în viitor, le puteți atribui ori-cui voțiți, pe aceasta însă, nu. Nu suntem însă atât de lihniți după bani și întru cât gândesc că cei de la școala cea nouă, au poate nevoie de încurajare, le cedăm subvenția. Noi am muncit trei ani, nu numai fără subvenții dar cheltuind din buzunar; prin urmare nu avem nevoie de acest fel de încurajare. Noi găsim curaj și răsplată în mulțumirea sufletească de a fi făcut lucruri utile, nu în subvențiuni. Prin urmare ..., renunț la subvenția Dvs dar, la aceea ce nu renunț, ceea ce cer cu multă stăruință să mi se dea este localul și este cu deosebire materialul didactic cumpărat din banii noștri; materialul didactic care pentru noi, va fi o evocare plăcută a unui timp prețios, utilizat în mod dezinteresat pentru binele public²⁰. În finalul petiției, după ce solicita o anchetă la Pitești „dacă afirmarea noastră este pusă la îndoială cât de puțin“, directorul concluziona: „Dacă nici până la 3 octombrie 1905 ..., nu voi fi dobândit dreptatea solicitată și Camera de Comerț nu va fi redat școlii noastre localul și materialul didactic ce a avut și-i aparține de drept, voi fi nevoit a lăsa pe elevi, liberi să facă ce vor crede de cuviință iar subsemnatul și profesorii școlii, vom face apel la opiniunea publică spre a ne degaja de ori ce responsabilități, atât față de elevi cât și față de societate“.

În același timp, ministerul comunica la Camera de Comerț, președintelui, să-l invite oficial pe „DI Gr. T. Coandă, Directorul Băncii Populare din localitate să predea arhiva desființatei școli cu începere de la 1899 până la 1 septembrie a.c.“²¹ (1905).

Coandă convoacă la 13 octombrie 1905 profesorii, pentru a discuta ce măsuri ar trebui luate „față de elevii școlii noastre, care nu și-au putut termina studiile din cauza măsurilor arbitrare luate de Camera de Comerț locală prin instigațiunile Prefectului județului de a ne refuza localul și materialul didactic, măsuri din nenorocire, pentru moravurile noastre politice, consfințite de Ministerul Școalelor²². Directorul a refuzat să predea arhiva care, este probabil să se fi pierdut. O recunoaște profesorul de la Școala Comercială „N. Krețulescu“ din București, N.E. Idieru, care vine la Pitești în verile anilor 1906 și 1908, în călătorie de documentare pentru întocmirea istoricului

¹⁹ *Ibidem.*

²⁰ *Ibidem.*

²¹ *Ibidem.*

²² *Ibidem.*

învățământului comercial din țară. El arată că datele și cifrele din arhiva școlii se găsesc „în posesiunea d-lui Coandă, care nu le-a pus nici la dispoziția parchetului local (sublinierea lui Idieru) când acesta a fost sesizat de reclamațiile Camerei de Comerț”²³.

Vina pentru desființarea Școlii Comerciale Particulare condusă de Gr. T. Coandă, pare să fi aparținut Camerei de Comerț care a refuzat subvenționarea – după cum s-a văzut – și adversității prefectului județului față de director, posibil pe motive politice. În același timp, se pare că și anumiți profesori de la liceul "I.C. Brătianu" care predaseră la această școală, între care N. Brânzeu și V. Lupescu, ar fi dorit să primească autorizația de a o conduce ei²⁴. În orice caz, toată această perioadă tulbure din istoria școlii comerciale piteștene, înființată în toamna anului 1899, a luat sfârșit la 1 aprilie 1906, când școala, trecută la bugetul statului „a intrat într-o fază nouă”²⁵.

²³ N.E. Idieru, *Op. cit.*, p. 70.

²⁴ A.S.A., fond Școala Comercială, dos. 1 / 1902-1905.

²⁵ N.E. Idieru, *Op. cit.*, p. 71.